

БИЛТЕН

Број 3
29.03.2017.

026/4711-035, E-mail: info@psssd.org.rs
11431 Колари, Железничка бб, Смедерево

Садржај:

Прелаз на органску пољопривредну производњу .....страна 3
Саветодавац: Биљана Николић

Заштита коштичавог воћа и винове лозе.....страна 4
Саветодавац: Славица Стојкић

Смиље .....страна 5
Саветодавац: Драгомир Радић

Зоотехничке карактеристике липске овце.....страна 5,6
Саветодавац: Зоран Недељковић

Цене са зелене и сточне пијаце.....страна 7,8,9

Тираж 300

ПРЕЛАЗ НА ОРГАНСКУ ПОЉОПРИВРЕДНУ ПРОИЗВОДЊУ

Данас смо сведоци да многи конвенционални пољопривредни произвођачи прелазе на употребу агротехнике која је више прилагођена очувању природних ресурса и животне средине. Многи фактори охрабљују фармере да почну прелазни процес: повећани енергетски трошкови, мањи профит од конвенционалне агротехнике, развој нових система гајења који су доказани као добра замена, повећање еколошке свести потрошача и произвођача, ново и јаче тржиште производа добијених алтернативним начинима гајења и прераде.

Упкос чињеници да често добијају мање приносе и профит, нарочито у прелазном периоду, многи фармери истрајавају, уважавајући економску и еколошку корист у дужем временском периоду. Економска корист овог начина производње је да се поред већих цена производа постижу и значајне уштеде у алтернативним, еколошким начинима производње. На органским фармама утршак материје и дела енергије потиче из ресурса самих фарми (ђубрива, алтернативна средства за заштиту биља, енергија ветра). Конверзија ка управљању фармом на еколошким принципима доводи до читавог низа еколошких промена у систему. Праћење и мерење промена, које се дешавају током процеса конверзије, могу помоћи фармеру да процени успешност процеса конверзије.

За многе фармере брз прелаз на органску пољопривредну производњу није ни могућ, ни практичан. Много је боље да тај период конверзије буде спорији и у неколико корака. Могу се дефинисати три различита нивоа конверзије који се огледају у повећању ефикасности конвенционалне праксе на тај начин што ће се смањити коришћење скупих, дефицитарних или штетних уноса по животну средину, затим замена конвенционалних уноса алтернативним и прилагођавање газдинства новом сету еколошких процеса.

Формирање органске фарме започиње тек када је фармер сигуран да је направио добар и сигуран план производње са свих аспеката. После донесене одлуке, контактирају се овлашћене контролне организације, које имају акредитацију и дозволу за рад у овој области.

Након закљученог уговора између произвођача и контролне организације, произвођач је обавезан да примењује методе органске производње и производњу обавља у складу са законом о органској производњи. Такође, обавештава контролну организацију сваке године о динамици производње, у року који одреди контролна организација. Води евиденцију о производњи у складу са упуством контролне организације (евидентира употребу ђубрива, средства за заштиту биља, време сетве, жетве, бербе). Произвођач је обавезан да омогући контролној организацији вршење контроле производње и производа.

Временски период који је потребан да се са конвенционалног начина производње пређе на органску производњу зове се период конверзије или прелазни период.

Период конверзије у биљној производњи је за:

-једногодишње биљне врсте најмање две године пре сетве,
-пашњаке и вишегодишње крмно биље најмање две године пре коришћења као храна за животиње,

-вишегодишње биљне врсте најмање три године пре прве бербе органских производа.

Дужина трајања периода конверзије може се скратити тако што се узима у обзир период који претходи почетку периода конверзије под условом да су парцеле:

-биле предмет мера које су утврђене програмима из области заштите животне средине и ако се применом тих мера гарантује да се на тим парцелама нису користила средства која нису дозвољена у органској производњи,

-биле део природне или пољопривредне области која није третирана производима који нису дозвољени у органској производњи у току претходног периода од најмање три године, ако за то постоје докази.

Тај период је најтежи у овом начину пољопривредне производње. Потребне су године да би се савладали проблеми и активирали запостављени биолошки процеси.

Дужина трајања периода конверзије у органској сточарској производњи износи:

-најмање три четвртине животног века животиња, односно 12 месеци када се ради о коњима и говедима за производњу меса,

-шест месеци, у случају малих преживара, свиња и животиња за производњу млека,

-десет недеља, у случају живине за производњу меса која је унета пре него што наврши три дана, шест недеља- у случају живине за производњу јаја. У случају када на пољопривредном газдинству постоје животиње из конвенционалне производње, дужина трајања конверзије у органској сточарској производњи односи се на целокупну производну јединицу, укључујући сточни фонд, пашњаке или било које земљиште које се користи за исхрану животиња и ако се животиње у највећем делу хране производима са те производне јединице, укупни период конверзије за животиње, пашњаке или земљиште може се смањити на 24 месеца.

У органском узгајању пчела, дужина трајања конверзије износи најмање годину дана, осим у случају обнављања пчелињака.

Највећи проблеми током периода конверзије ка органској производњи су економске природе. Повећани су издаци за додатно образовање, скупљање информација и неке инвестиције, као што су подизање живих ограда, преправљање стаја и куповина додатне механизације. Чест случај је пад приноса услед експериментисања са новим културама и техникама, нарочито услед престанка употребе агрохемикалија.

ЗАШТИТА КОШТИЧАВОГ ВОЋА И ВИНОВЕ ЛОЗЕ

БРЕСКВА

У зависности од сорте и локалитета, ова воћна врста се налази у фази пред цветање и у фази цветања када је треба заштити од *Monilie sp.*(проузроковача сушења цветова и гранчица) следећим препаратима: OCTAVE, PRESSING, CHORUS, SIGNUM, KUBIK PLUS, DIONAL... и извести последње третирање за сузбијање проузроковача коврцавости листа *Taphrine deformans* једним од следећих препарата: BRAVO, CIRAM, DELAN, SYLIT, DAKOFLO . По прецветавању у заштиту брескве укључити и инсектицид за сузбијање трипса. Ако се уочи присуство лисних ваши почети са сузбијањем истих, јер касније при формирају колонија, сузбијање ваши представљаће велики проблем.

КАЈСИЈА

Кајсија се налази у фази цветања, када је треба заштити од проузроковача сушења грана, гранчица и цветова (*Monilie sp.*): SIGNUM, KUBIK, CHORUS, PYRUS, DIONAL 500SC. По прецветавању ове воћне врсте обавити заштиту од проузроковача шупљикавости листа једним од препарата: CIRAMM, KAPTAN, MANKOGAL 80, POLYRAM . Од инсектицида додати: DIMETOGAL, TALSTAR, SAVANUR.

ВИШЊА, ШЉИВА И ТРЕШЊА

У фази белих кокица обавити прскање у циљу сузбијања *Monilie sp.* следећим препаратима: CHORUS, KUBIK, SIGNUM, PYRUS које треба поновити и у фази цветања истим препаратима. У колико за време цветања буде кишовито и хладно третман поновити.

ВИНОВА ЛОЗА

Винова лоза се налази у фази пред почетак вегетације, када се може обавити рано пролећно прскање бакарним препаратима: BLAUVIT, FUNGURAN, BAKARNI KREČ + LETOL уље или NITOPOL S.

СМИЉЕ

Од преко 600 врста из рода *Helichrysum* највише се гаји *H. italicum*. У природи се налази у медитеранском појасу на сувим теренима. У топлијим летима и у условима боље осунчаности биљка накупља више етарског уља. Ова вишегодишња биљка расте у облику ниског жбуна висине 30-70 цм. Стабла су разграната и обрасла свиленастим густим длачицама. Листови су ситни, са дебелом кутикулом и такође обрасли длачицама, што је очигледан доказ да је ово ксерофитна биљка добро прилагођена сушним и топлим летима. Ситни жути цветови скупљени у цвасти цветају од маја до краја јула и задржавају своју жуту боју и после бербе и сушења, због чега ову биљку у многим земљама зову бесмртник. Презимљава одрвењеним и јако разгранатим вретенастим подземним ризомом. Земљиште за смиље треба да буде лако, пропусно и по могућству карбонатно и неутрално. Нису погодна кисела, превлажена и збијена земљишта. Инсекти и болести му не наносе никаква оштећења. На истом земљишту остаје 5-8 година. Припрема земљишта се изводи као за луцерку, уз заоравање 200-400 кг комплексних ђубрива. У пролеће се прихрањује са 200 кг/ха азотних ђубрива. Плантажа се подиже садњом расада у марту или октобру на размак 70 цм x 40 цм. Расада се производи у хладним лејама и тај процес траје 90 дана. За 1 ха је потребно 150 м² и 60 грама семена. Могућа је и производња расада културом ткива из меристема. Највећи принос се добија од треће до осме године. Коси се стабљика са цвастима, када је трећина цветова у пуном цвету. Принос свежег цвета је 7-8 т/ха, сувог 3,5-4 т/ха, а етарског уља 8-12 литара. Цвет може да се суши природно у хладу на промаји, никако на директном сунцу. Када се суши у сушарама, температура ваздуха не сме да пређе 35-40 °C, да не би испарило драгоцено етарско уље. За производњу етарског уља смиље се бере касније, тј. када је отворено око 50 % цветова. За дестилацију се могу искористити и стабљике и цветови. Косидба се врши два пута – током јула и у првој половини октобра. Мера јануарске косидбе следеће године повећава бујност засада.

У традиционалној медицини смиље се користи за лечење алергија, прехладе, главобоље, грознице, хемороида, реуме, грчева код деце, као седатив, за уклањање бора. Највише се користи етарско уље у парфимерији и козметици. Цена литра етарског уља достиже и 1800 евра у појединим годинама.

ЗООТЕХНИЧКЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ ЛИПСКЕ ОВЦЕ

Липска овца, по пореклу, спада у домаћу аутохтону расу оваца звану праменка. Настала је стихијском селекцијом на бази емпирије, коју су земљорадници створили непланским одабирањем. Доместификација је утицала на формирање одређеног типа оваца, који се одликовао већом количином млека и млечне масти у односу на друге сојеве ове расе. Овако формирана овца, са стаништем у селима Липе, Шалинац и Кулич добила је назив Липска овца. Липска овца је мало изучавана у нашој земљи. У стручним уђбеницима објављене су само основне одлике овог соја.

Међутим, ветринар др Слободан Павловић из Смедерева, који је написао докторску дисертацију о липској овци и одбранио је у Паризу 1935. год., описао је детаљно анатомске, физиолошке, морфолошке и остале карактеристике овог соја.

На основу ауторовог испитивања, липска овца је означена као најмања међу старим српским јужњачким и северњачким расама.

Дужина тела је варијабилна и креће се између 0,63м 0,78м са висином од 0,67м. Удови су средње дужине са доста јаким ногама и чврстим папцима који могу да буду исте боје као и рогови, некада тамнији или чак и црни.

Дужина тела је уек супериорна на висину гребена. Телесна тежина животиња је врло различита, обично у просеку износи око 60 кг. Глава је већином мала, чија је дужина 24 цм. Њена ширина се процењује по луковима очне дупље и износи 12 цм. Врх носа је доста узан. Усне су танке, а горња мало штрчи над доњом. Профил је угнут са стране, узан код оваца, а шири код овнова. Чело је широко и удубљено у задњем делу у висини очију. Орбитални лукови су врло изражени и изгледа да излазе из лобање. Очи су скоро у истој равни са главом. Виличне кости се издвајају и врло су упадљиве. Уши су обично димензије до 12 цм, доста нежне, осетљиве, носе се скоро хоризонтално.

Чланци на ногама су кошчати, јаки у основи. Рогови код мужјака су врло развијени и снажни, доста примакнути основи, са обимом од 80 цм и спиралним обликом. Врхови рогова су спљоштени са једне стране, управљени унапред. Унутрашњост рогова је шупља са широким браздама. Боја је жута, више или мање тамна. Уопште узев, женке немају рокове. Уколико постоје, врло су мали, слабо изражени.

Врат је кратак, али нешто дебљи. Тело је мало изражено. Висина гребена је доста изражен, толико да чак штрчи. Леђа и крста су благо седласта, сапи мало шире и доста косе – нагнуте. Грудни су узане, прилично високе, бедра недовољно округла. Бут је доста узан и плъоснат, али ипак није окарактерисан као козји бут.

Генерално гледано, елементи дужине липске овце су доста изражени, у поређењу са свим српским расама, сли су они са општег гледишта апсолутно осредњи.

Реп је високо причвршћен, и обично има 18 или 19 пршљенова, силази увек испод потколенице и својим крајем додирује земљу.

Руно је отворено, облика дугих шиљастих праменова. Вуна је груба и мало коврђава, скоро чврста и садржи длаку у доста великој сразмери. Пречник влакана је варијабилан и креће се између 55-60 микрона. Вуна је сува, мало обогаћена масним материјама, проширена на све делове тела, покрива удове изнад потколеница и колена. Глава, чело и потиљак су обухваћени врло оштрим праменовима вуне.

Глава, уши и удови су обрасли црном, фином, кратком и сјајном длаком.

Вуна је прљаво беле боје, а могућа је мркоцрна на појединим грлима. Задњи удови су често обележени путастим шарамма. На глави се налази често обележје са лисастом звездом или неким другим знаком на челу беле боје. Доста ређе бела боја преовлађује само у оквиру очију и ушију, а крај носа остаје црн. Обележја са белом бојом на разним деловима тела настала су укрштањем са другим расама.

Липска овца је доста примитивна, врло добро се прилагођава мочварним теренима, али насупротив томе брзо стасава. Посматрајући у целини овај сој је врло мало консолидован.

Коришћени подаци из дисертације доктора Слободана Павловића

НАПОМЕНА:

Обавештавамо пољопривредне произвођаче који желе да продају своје производе преко портала www.агропонуа могу се обратити саветодавцима ПССС Смедерево, лично или на телефон службе.

Cene žive stoke - stočne pijace u Srbiji za period 13.- 19.03.2017. godine

Jedinka mere din/kg	Težina/ Rasa uzrast	Centralna Srbija										Vojvodina						Dominantna cena Srbija		
		Beograd	Čačak	Kragujevac	Kraljevo	Loznica	Niš	Pirot	Požarevac	Smederevo	Vranje	Zajčar	Kikinda	Novi Sad	Pančevo	Sombor	S.Mitrovica		Subotica	Zrenjanin
Bikovi	>500kg				240															
Dvike	sve težine	240	200	160	130															
Jagnjad	sve težine	300	300	280	250	280	300	300	280	270										
Jarad	sve težine	170			180	230	200	250	210						300	300	270			300
Junad	350-480kg							200							230	220				230
Junad	>480kg							240	240						220	240				240
Koze	sve težine			125		150	130		140											
Krave za klanje	sve težine																			
Krave za klanje	HF																			
Krmače za klanje	SM				140			150	150											
Ovca	>130kg	130	130	120	100	120			130											
Prasad	sve težine	160	130	130	120	150	150	120	160	150					120	100				
Prasad	16-25kg	250	240	230	240	200	240	270	250	270	220				250	260	250			250
Prasad	<=15kg	280	250			220		270	240	250	230				260	260				
Tejad	80-160kg				390			360	370	400										
Tovljenici	80-120kg		160	160	150	160	170	150	160	160	110				150	160	150			160
Tovljenici	>120kg	150	150	130	120			150			100				140	140				150
Šilježad	sve težine	240								200	220									

Cene povrća - zelene piljace u Srbiji za period 13. - 19.03.2017. godine

Jedinka mere din/kg	CENTRALNA SRBIJA												VOJVODINA						DOMINANTNE CENE				
	Beograd Kalenic	Beograd Skadarlija	Čačak	Kragujevac	Kraljevo	Loznica	Nis	Piroć	Požarevac	Smederevo	Vranje	Zajčar	Kikinda	Novi Sad	Pančevo	Sombor	S.Mitrovica	Subotica	Zrenjanin	SRBIJA	CENTRALNA SRBIJA	VOJVODINA	
Brokoli (Broccoli)	300	250	300	240	250	250	300	250	200	200	250	300	250	300	250	250	250	250	250	250	250	250	250
Cvekla (Beet)	80	70	50	50	50	50	60	50	50	50	50	50	50	70	50	50	40	40	70	50	50	50	70
Karfiol (Cauliflower)	200	150	300	200	250	250	250	220	170	200	200	250	200	200	250	200	200	200	200	200	250	200	200
Krastašac-saladni (Cucumber for salad)	250	300	250	250	250	250	280	280	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	250	250	250	250
Krompir (Potato)	80	70	40	40	50	40	40	40	40	40	40	40	40	60	60	40	30	30	30	40	40	40	60
Kupus (Cabbage)	60	60	30	50	50	60	50	40	50	40	50	40	40	50	30	30	50	50	50	50	50	50	50
Luk bell (Garlic)	700	600	600	700	800	600	400	450	500	500	500	650	600	600	700	500	600	600	600	600	600	600	600
Luk-crni (Onion)	80	70	60	40	60	40	50	40	40	50	30	50	60	60	60	50	40	40	40	40	40	40	60
Paprika ostala (Pepper-other)	400	400	300	350	300	300	300	300	300	300	300	300	300	300	300	300	300	300	300	400	400	400	400
Paradajz (Tomato)	200	200	180	230	200	180	180	200	150	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200
Fasulj-beli (Beans white)	400	300	200	210	300	250	280	300	250	250	250	250	250	300	220	220	250	250	250	250	250	250	250
Pražiluk (Leek)	100	120	100	100	100	150	120	120	130	100	120	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Spanać (Spinach)	150	120	100	70	70	100	200	100	120	100	120	100	140	140	160	160	140	120	120	100	100	100	140
Tikvice (Zucchini)	200	200	300	200	200	220	220	220	220	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200
Zelena salata-komad (Lettuce-piece)	50	50	40	30	40	40	40	50	35	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40
Sargarepa (Carrot)	80	70	50	50	60	50	60	50	50	50	50	50	70	100	100	50	50	50	50	50	50	50	50

Cene voća - zelene piface u Srbiji za period 13.- 19.03.2017. godine

Jedinka mere din/kg	CENTRALNA SRBIJA										VOJVODINA					DOMINANTNE CENE							
	Beograd Kalenić	Beograd Skadarlija	Čačak	Kragujevac	Kraljevo	Loznica	Nis	Pirot	Požarevac	Smederevo	Vranje	Zajčar	Kikinda	Novi Sad	Pančevo	Sombor	S.Mitrovica	Subotica	Zrenjanin	SRBIJA	CENTRALNA SRBIJA	VOJVODINA	
Banana (Banana)	150	140	120	130	150	150	140	140	150	130	140	130	160	120	110			100					
Grepfrut (Grapefruit)	140	140	200	130	140	130	150	150			150		160					140		140			
Jabuka-Aldared (Apples-Idared)	60	50	40	50	50	50	60	50	120	35	50	50		60	40				40	50	50	40	
Jabuka-zlatni delišes (Apples-Golden Delicious)	80	60	40		50	50	50	150	40	50			80						50	50	50		
Jabuka-Greni Smit (Apples-Granny Smith)	70	60			60	60	60	50		50	60		70						70	60	60	70	
Jabuka ostala (Apples-other)	80	80		45	60		30	40	35	50	60			40				30					
Kivi (Kivi)	250	200	130	160		150	120	140	130				200	250									
Kruška (Pear)	200	200		170	180			200					200							200	200		
Limun (Lemon)	200	180		170	150	160	160	150	140	150	150		180	200	150			140		150	150		
Mandarina (Tangerine)	200	150		150	160	150	130	150	120	150	140		180					140		150	150		
Nar (Pomegranate)	270	300	200	200		250		220					250					250		200	250		
Orah (Walnut)	900	900	1500	800	800	900	750	800	750	700	900	800	900	1000	800			800	1000	800	900		
Pomorandža (Orange)	150	120		90	120	120	100	120	80	100	120		180	140	100			90		120	120		